

Sygn. akt **XX GC 488/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie **XX** Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący –	SSO Joanna Sieradz
Protokolant –	Sekretarz sądowy Agnieszka Gamus

po rozpoznaniu 25 października 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. we W.**

przeciwko **Bank (...) S.A. w W.**

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. zasądza od powoda (...) S.A. we W. na rzecz pozwanego Banku (...) S.A. w W. kwotę 10 800,00 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Joanna Sieradz

Sygn. akt: XX GC 488/17

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka akcyjna we W. pozwem z dnia 23 lutego 2017 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego Banku (...) spółka akcyjna w W. kwoty 728.642,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 maja 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że Powód w dniu 5 lutego 2009 r. zawarł z Pozwanym umowę agencyjną – umowę o świadczenie usług pośrednictwa, na podstawie której Powód zobowiązał się do stałego pośredniczenia za wynagrodzeniem na rzecz Pozwanego. Powód wskazał także w pozwie, że pismem z dnia 19 lipca 2012 r. Pozwany wypowiedział Powodowi powyższą umowę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia bez wskazania powodu. Powód odpowiedział na pismo Pozwanego z dnia 19 lipca 2012 r. w dniu 12 grudnia 2012 r. wzywając Pozwanego do zapłaty świadczenia wyrównawczego w terminie 7 dni.

Powód podniósł, iż zgodnie z art. 764³ k.c., po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może żądać świadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie nadal czerpie znaczne korzyści z umów z tymi

klientami. W przedmiotowej sprawie powód pozyskał w czasie trwania umowy agencyjnej 957 nowych klientów. Pozwany zaś nadal czerpie korzyści z umów zawartych z tymi klientami.

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych w niniejszej sprawie w części w zakresie opłaty od pozwu.

W dniu 27 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zasadzając od pozwanego na rzecz powoda zgodnie z żądaniem wyrażonym w pozwie.

Pozwany w dniu 29 maja 2017 r. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, który zaskarżył do w całości, wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu sprzeciwu Pozwany potwierdził, że zawarł z Pozwanym w dniu 5 lutego 2009 r. umowę agencyjną dotyczącą sprzedaży produktów Banku (...) S.A. w W., na mocy której Powód zobowiązał się do wykonywania na rzecz Pozwanego czynności faktycznych związanych z działalnością bankową, obejmujących pośredniczenie przy zawieraniu przez Pozwanego z klientami umów określonych w załączniku nr 1 do tejże umowy. Pozwany przyznał także, że pismem z dnia 19 lipca 2012 r. dokonał wypowiedzenia łączącej go z Powodem umowy agencyjnej, wskazując jednocześnie, że przyczyną wypowiedzenia było uzyskanie informacji przez jego pracowników o złożeniu przez Powoda wniosku o ogłoszenie upadłości. Pozwany zaznaczył również w sprzeciwie, że pismem z dnia 13 sierpnia 2012 r. powód poinformował go o złożeniu w sądzie wniosku o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu. Pozwany zaznaczył także w sprzeciwie, że żądanie Powoda w zakresie zapłaty świadczenia wyrównawczego jest niezasadne zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Pozwany zaprzeczył, że powód pozyskał w trakcie trwania umowy agencyjnej 957 nowych klientów, w okresie obowiązywania umowy powód zawarto bowiem 306 umów. Za pośrednictwo przy zawieraniu umów powód otrzymał od pozwanego, zgodnie z umowa agencyjną, wynagrodzenie w łącznej kwocie (...) zł. Wynagrodzenie było płatne jednorazowo za zawarcie każdej z umów.

W dalszym etapie toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. jest przedsiębiorcą zarejestrowanym pod nr (...) w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia –Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

(Odpis KRS powoda k. 9-13)

Pozwany Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (dalej” Bank, (...) S.A.”) jest przedsiębiorcą zarejestrowanym pod nr (...) w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

(odpis KRS pozwanego k. 14-39)

W dniu 01 maja 2007 r. pozwany zawarł z spółką (...) sp. z o.o. w W. umowę o współpracy. Przedmiotem umowy były działania marketingowe, które miała prowadzić spółka (...), w szczególności promocja kredytów mieszkaniowych, umieszczenia materiałów reklamowych, zapoznavanie klientów z warunkami udzielanymi przez pozwanego kredytami hipotecznymi i budowlano-hipotecznymi, przekazywanie pozwanemu informacji o możliwościach oraz sposobie kontaktu z klientami oraz inicjowanie spotkań przedstawicieli banki z klientami, w stosunku do których skierowane zostały oferty marketingowe. Po przejściu spółki (...) S.A. przez powoda, umowa nie była wykonywana, jednakże nie została rozwiązana przez strony.

(umowa z 01.05.2007 r. wraz z załącznikami k. 131-13)

W dniu 01 sierpnia 2008 r. spółka (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwanym umowę o współpracy, której przedmiotem było określenie podstawowych warunków współpracy banku i spółki (...) sp. z o.o. w związku z udzielaniem przez bank pożyczek ekspresowych. Powyższa umowa została rozwiązana na mocy porozumienia stron z dnia 02 maja 2011 r.

(umowa z 01.08.2008 r. k. 136-138, porozumienie o rozwiązaniu umowy k. 186)

W dniu 27 sierpnia 2010 r. pozwany zawarł ze spółką (...) S.A. we W. umowę nr (...) o współpracy w zakresie kredytów na zakup nieruchomości, której przedmiotem było określenie podstawowych warunków współpracy banku i spółki (...) S.A. w związku z udzieleniem przez bank kredytów a zakup, budowę lokali mieszkalnych i domów jednorodzinnych, dokonywanych przez osoby fizyczne, zawierające umowy z bankiem w wyniku współdziałania banku i spółki (...) S.A. Po przejściu spółki (...) S.A. przez powoda, umowa nr (...) nie była wykonywana, jednakże nie została rozwiązana przez strony.

(umowa z 27.08.2010 r. wraz z załącznikiem k. 127-130)

Pismem z dnia 07 grudnia 2011 r. powód poinformował pozwanego, iż zgodnie z postanowieniem Sąd Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 06 grudnia 2011 r. spółka (...) S.A. z siedzibą we W. została przejęta przez powoda na podstawie art. 492 1 ust. 1 k.s.h.

(pismo powoda z 07.12.2011 r. k. 187)

W dniu 05 lutego 2009 r. strony zawarły Umowę Agencyjną dla Partnera Sprzedaży nr (...) dotyczącą sprzedaży produktów Banku (...) S.A., zmienioną aneksami nr (...) (dalej: „Umowa Agencyjna”), na mocy której powód zobowiązał się do wykonywania na rzecz Banku czynności faktycznych związanych z działalnością bankową obejmujących pośredniczenie przy zawieraniu przez Bank z klientami umów określonych w załącznikach nr 1 do Umowy.

(umowa agencyjna z 05.02.2009 r. wraz z załącznikami oraz aneksem z 15.10.2009 r. k.43-54)

Za prawidłowe wykonywanie czynności objętych umową agencyjną pozwany miał otrzymywać wynagrodzenie na zasadach określonych w załączniku nr (...) do umowy. Wynagrodzenie przysługiwało pozwanemu wyłącznie wtedy gdy umowa dotycząca usługi bankowej, o której była mowa w załączniku nr 1, została zawarta z klientem przez bank. Pozwany miał wypłacać powodowi wynagrodzenie za pośrednictwo przy sprzedaży produktu dokonanej w okresie sprzedażowym obejmującym jeden miesiąc kalendarzowy.

Zgodnie z § 10 umowy agencyjnej, umowa wchodziła w życie w dniu 05 lutego 2009 r. i została zawarta na czas nieoznaczony. Zgodnie ust. 2 tegoż paragrafu, każda ze stron mogła wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Strony mogły również rozwiązać łączący je stosunek prawny na zasadzie porozumienia stron. Z ważnych przyczyn, określonych w umowie, bank mógł wypowiedzieć umowę agencyjną ze skutkiem natychmiastowym. Zgodnie z § 10 ust. 10 umowy, w okresie wypowiedzenia, a także w przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia umowy powód tracił prawo do wykonywania jakichkolwiek czynności na rzecz pozwanego wynikających z umowy.

Zgodnie z treścią Załącznika nr (...) do umowy agencyjnej, przedmiotem umowy agencyjnej było wykonywanie przez powoda czynności faktycznych związanych z działalnością bankową przy zawieraniu przez bank z klientami umów w zakresie: Produktów E., pożyczki (...) kredytów na zakup nieruchomości, kart kredytowych oraz Rachunku (...).

Powodowi przysługiwało ryczałtowe wynagrodzenie w zakresie Pakietów (...) oraz rachunku (...), ryczałtowe wynagrodzenie przy pośrednictwie przy sprzedaży kart kredytowych, oraz wynagrodzenie prowizyjne przy sprzedaży kredytów na zakup nieruchomości.

Zawartym w dniu 25 lipca 2011 r. aneksem nr (...) do Umowy agencyjnej z dnia strony wyłączyły z pośród czynności wykonywanych przez powoda udzielenie pożyczek.

(aneks nr (...)) z do umowy agencyjnej z dnia 25.07.2011 r. k. 95-97)

W dniu 18 lipca 2012 r. pozwany uzyskał informację o złożeniu przez powoda wniosku o ogłoszeniu upadłości.

(wydruk strony internetowej z 18.07.2012 r. k. 99)

Na podstawie oświadczenia z dnia 19 lipca 2012 r. pozwany rozwiązał umowę agencyjną z zachowaniem okresu wypowiedzenia na podstawie § 10 ust. 2 umowy. Zgodnie z § 10 ust. 10 umowy agencyjnej, w okresie wypowiedzenia powód utracił prawo do wykonywania w imieniu na rzecz pozwanego jakichkolwiek czynności wynikających z umowy agencyjnej. Główną przyczyną wypowiedzenia umowy agencyjnej było złożenie przez powoda wniosku o ogłoszenie upadłości.

(oświadczenie o wypowiedzeniu umowy agencyjnej z 19.07.2012 r. k. 55, zeznanie świadka G. J. na rozprawie w dniu 24.05.2018 r. 00:08:09, zeznania świadka R. J. na rozprawie w dniu 25.10.2018 r. 00:24:40, 00:26:48)

Pismem z dnia 13 sierpnia 2012 r. powód zawiadomił pozwanego o złożeniu w sądzie wniosku o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu. W załączeniu powód przesłał postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej z dnia 09 sierpnia 2012 r. o zabezpieczeniu majątku dłużnika poprzez zawieszenie prowadzonych przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych.

(pismo powoda z 13.08.2012 r. k. 100, postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej z 09.08.2012 r. k. 102-104)

Pismem z dnia 07 września 2012 r. powód powiadomił pozwanego, że w dniu 29 sierpnia 2012 r. ogłoszona została upadłości powoda z możliwością zawarcia układu.

(pismo powoda z 07.09.2012 r. k. 101)

Pismem z dnia 12 grudnia 2012 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty świadczenia wyrównawczego z tytułu rozwiązania umowy agencyjnej nr (...) z 05 lutego 2009 r. na podstawie art. 764³ § 1 k.c. w wysokości 562.060 zł.

(pismo pozwanego z 12.12.2012 r. k. 56)

W dniu 31 grudnia 2012 r. powód wystawił pozwanemu notę obciążającą na kwotę 728.642,00 zł tytułem świadczenia wyrównawczego z przedmiotowej umowy agencyjnej.

(nota obciążająca z 31.12.2012 r. wraz z dowodem odbioru k. 57-58)

W dniu 26 lutego 2014 r. pozwany złożył w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie wniosek o zawiązanie pozwanego do próby ugodowej w sprawie o zapłatę 728.642,00 zł z tytułu świadczenia wyrównawczego jakie miałoby przysługiwać wnioskodawcy (powodowi) na mocy art. 764² § 1 k.c. w związku z wypowiedzeniem przez pozwanego umowy agencyjnej z dnia 05 lutego 2009 r. Próba pozostała nieskuteczna.

(wniosek o zawiązanie do próby ugodowej wraz z dowodem nadania k. 40-42, okoliczność bezsporna)

Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej VIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych, sygn. VIII GUp 52/12 zmienił sposób postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego – powoda i umorzył przedmiotowe postępowanie upadłościowe.

(postanowienie Sądu Rejonowego dla W. z 19.08.2015 r. k. 64)

W toku postępowania dowodowego, Sąd ustalił, że za czynności pośrednictwa powód otrzymał od pozwanego wynagrodzenie: w roku 2009 – (...) zł; w roku 2010 – (...) zł; w roku 2011 – (...) zł; w roku 2012 – (...) zł. W okresie

obowiązki umowy agencyjnej i za pośrednictwem powoda zawartych zostało 306 umów opartych na podstawie przedmiotowej umowy agencyjnej z dnia 05 lutego 2009 r.. Wśród tych umów były umowy 223 umowy kredytów hipotecznych, 76 umów pożyczek ekspresowych, 5 umów rachunków bankowych, 2 umowy kart kredytowych. Dodatkowo Sąd ustalił, iż w latach 2009 r. oraz 2011 r. powód wykazywał stratę ze sprzedaży, zaś w 2010 r. powód osiągnął zysk ze sprzedaży w kwocie (...)zł. Pozwany wypłacił w całości wynagrodzenie należne powodowi z tytułu wykonywania czynności w ramach umowy agencyjnej.

(wykaz klientów powoda k. 106-108, sprzeciw od nakazu zapłaty k. 73-77, zeznanie świadka M. B. na rozprawie w dniu 25.10.2018 r. 00:07:19, pismo procesowe powoda z 07.09.2017 r. k. 171-175, dokumenty księgowe powoda za lata 009 – 2011 r. k.109-126)

W okres współpracy stron wynikającej z umowy agencyjnej, powód współpracował z 16 różnymi bankami, przy czym 15% sprzedaży stanowiły produkty pozwanego.

(pismo procesowe powoda z 05.09.2017 r. k. 171-175)

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego w oparciu o wyżej powołane dowody z dokumentów oraz twierdzenia stron zawarte w pozwie, sprzeciwie od nakazu zapłaty oraz dalszych pismach procesowych, zeznania świadków. W przeważającej większości pozostałe dowody z dokumentów zostały złożone w kserokopiach, bądź poświadczonych przez pełnomocników stron odpisach, jednak pozostaje to bez znaczenia, skoro żadna ze stron nie kwestionowała ich zgodności z oryginałami. Również w ocenie Sądu brak jest podstaw umożliwiających zajęcie odmiennego w tej kwestii stanowiska.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda w postaci wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego a zakresu ekonomii i finansów, księgowości i rachunkowości, a także wniosków o przesłuchanie świadków P. S., oraz w charakterze strony M. S. i M. K., uznając powyższe wnioski za spóźnione, jako że powód zgłosił je dopiero w kolejnym piśmie procesowym, zaś okoliczności na które dowody te miały zostać przeprowadzone, nie pojawiły się w toku procesu lecz były znane od jego początku i w takim też zakresie powód powinien je zgłosić wraz z pierwszymi pismami procesowymi, nie można bowiem mówić, iż potrzeba ich powołania pojawiła się w odpowiedzi na twierdzenia drugiej strony.

Odnosząc się do wniosku powoda o zobowiązanie pozwanego do przedstawienia dokumentów w postaci wykazu umów zawartymi z klientami pozyskanymi przez powoda na rzecz pozwanego, a także wykazu wszelkich korzyści materialnych jakie pozwany uzyskał i uzyskuje z tytułu umów zawartych z klientami pozyskanymi przez powoda, Sąd uznał, iż dowody zgromadzone w aktach sprawy są wystarczające do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu w całości.

Powód swoje roszczenie oparł na art. 764³ § 1 k.c., zgodnie z którym po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może żądać od dającego zlecenie świadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że roszczenie o zapłatę świadczenia wyrównawczego wymaga łącznego spełnienia czterech przesłanek: 1. rozwiązania umowy agencyjnej, 2. ze strony agenta pozyskanie nowych klientów lub doprowadzenie do istotnego wzrostu obrotów, w okresie obowiązywania umowy agencyjnej, 3. ze strony dającego zlecenie przedsiębiorcy czerpanie korzyści po ustaniu umowy agencyjnej z ww. czynności agenta, 4. świadczenie wyrównawcze jest zgodne z względami słuszności.

Ostatnia z wymienionych wyżej przesłanek ma charakter oceny. Należy ją rozważać biorąc pod uwagę całokształt okoliczności danego przypadku. Przykładowo, pasywność agenta w ostatnim okresie przed zakończeniem umowy, prowadzenie działalności konkurencyjnej lub inne przejawy braku podstawowej lojalności agenta mogą skutecznie pozbawić agenta prawa do świadczenia wyrównawczego. Trzeba także pamiętać, jako że względy słuszności służą wyznaczeniu wysokości świadczenia wyrównawczego jako wynagrodzenia (świadczenia wzajemnego) za stworzenie lub wzmocnienie klienteli dającego zlecenie, to należy uwzględniać wyłącznie okoliczności związane z umową agencyjną – tym samym bez znaczenia są np. okoliczności dotyczące sytuacji majątkowej (kłopoty finansowe itp.) agenta. Chodzi przy tym, co do zasady, o okoliczności, które zaistniały do momentu rozwiązania umowy agencyjnej.

Niezależnie od omówionych wyżej względów słuszności, zgodnie z art. 764⁴ k.c., były agent nie będzie mieć prawa do świadczenia wyrównawczego, gdy dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia, gdy agent wypowiedział umowę, chyba że wypowiedzenie jest uzasadnione okolicznościami, za które odpowiada dający zlecenie, albo jest usprawiedliwione wiekiem, ułomnością lub chorobą agenta, a względy słuszności nie pozwalają domagać się od niego dalszego wykonywania czynności agenta, gdy agent za zgodą dającego zlecenie przeniósł na inną osobę swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy.

W niniejszej sprawie, powód wykazywał, że posiada prawo do uzyskania świadczenia wyrównawczego opartego na art. 764³ § 1 k.c. wskazując na okoliczność, iż za jego pośrednictwem udało się zawrzeć z klientami ponad 900 umów na rzecz pozwanego. Zdaniem powoda zostały spełnione wszystkie przesłanki uzasadniające wypłatę przez pozwanego takiego świadczenia.

Odnosząc się do kwestii liczby klientów zwerbowanych przez powoda, zdaniem Sądu, powód nie wykazał aby liczba ponad 900 klientów, na którą to powód się powołuje była zasadna. Przede wszystkim należy wskazać, iż powód do liczby klientów dla pozwanego wlicza również klientów zwerbowanych przy pomocy spółki (...), która została przez niego przejęta.

Zdaniem Sądu, jednakże nie jest możliwe zaliczenie na poczet klientów zwerbowanych przez powoda klientów zwerbowanych przez spółkę (...). Po pierwsze należy zgodzić się z pozwanym, iż umowy te były umowami marketingowymi i polegały jedynie na promocji usług bankowych. Taki zaś rodzaj umowy nie jest umową agencyjną i nie ma podstaw do żądania na ich podstawie świadczenia wyrównawczego.

Jeżeli jednakże przyjąć, iż umowy zawarte przez pozwanego ze spółką (...) były umowami o charakterze agencyjnym, po których rozwiązaniu agent mógłby domagać się wypłaty świadczenia wyrównawczego, to i tak nie ma podstaw do zaliczenia roszczeń z nich wynikających do roszczenia dochodzonego przez powoda w niniejszym postępowaniu.

Po pierwsze, umowa o współpracy z dnia 01 sierpnia 2008 r. łącząca (...) pozwanego została rozwiązana na mocy porozumienia stron w dniu 02 maja 2011 r. Zatem nie mogło dojść do przejścia na powoda praw i obowiązków z tejże umowy, ponieważ do przejęcia (...) doszło z dniem 07 grudnia 2011 r. Zakładając jednakże, iż z umowy tej powód żąda świadczenia, to mając na uwadze, iż rozwiązana została z dniem 02 maja 2011 r., to żądanie to jest spóźnione, termin dochodzenia świadczenia jest bowiem terminem zawitym i wynosi rok od dnia rozwiązania umowy, zgodnie art. 764⁽³⁾ § 5 k.c.

Po drugie, odnosząc się do umów zawartych między pozwanym a spółką (...) z dnia 27 sierpnia 2010 r. i 01 maja 2007 r., umowy te po przejęciu spółki (...) przez powoda nie były wykonywane, ale też nie zostały wypowiedziane więc nie mogą być przedmiotem żądania pozwu opartego na roszczeniu wyrównawczym z tytułu rozwiązania umowy agencyjnej.

Z powyższych więc powodów, zdaniem sądu, włączenie klientów spółki (...) do bazy klientów powoda było bezpodstawne.

Pozwany dążąc do oddalenia powództwa podnosił, oprócz argumentów na rzecz ograniczenia liczb klientów, których miałby zdobyć powód, iż w przedmiotowej sprawie zarówno nie doszło do zaistnienia przesłanek pozytywnych, warunkujących wypłatę świadczenia wyrównawczego, jak również pozwany wskazywał, iż zaistniała przesłanka negatywna dla wypłaty dochodzonego przez powoda świadczenia.

Zgodnie z art. 764⁴ k.c. jedną przesłanką negatywnych dla wypłaty świadczenia wyrównawczego jest okoliczność, gdy dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Jak podawał pozwany w toku procesu, przyczyną złożenia powodowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy było złożenie przez niego wniosku o ogłoszenie upadłości.

Pozwany bank dowiedział się w dniu 18 lipca 2012 r. za pomocą środków masowego przekazu, iż powód złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, zaś już następnego dnia wystosował do powoda pismo wypowiadające umowę agencyjną.

Art. 83 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze ("puin") obowiązującej w chwili wypowiedzenia umowy przez pozwanego wskazywał, że nieważne są postanowienia umowy zastrzegające na wypadek ogłoszenia upadłości zmianę lub rozwiązanie stosunku prawnego, którego strona jest upadły. Zdaniem Sądu, które również znajduje potwierdzenie w doktrynie, redakcja art. 83 puin wskazuje, że przepis ten odnosi się tylko do takich postanowień umownych, które łączą z ogłoszeniem upadłości zmianę lub rozwiązanie stosunku prawnego, którego strona jest upadły. Nie wyklucza to jednak możliwości wypowiedzenia umowy czy odstąpienia od umowy przed ogłoszeniem upadłości także wtedy, gdy dokonano tego już po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Przepis art. 83 puin nie ma też zastosowanie do takich postanowień umowy, które zastrzegają zmianę lub wygaśnięcie stosunku prawnego na wypadek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Należy zauważyć, iż art. 764² § 1 k.c. przewidywał dwie podstawy wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym: niewykonywanie obowiązków przez jedną ze stron w całości lub w znacznej części lub też zaistnienie nadzwyczajnych okoliczności.

Zgodzić się należy z pozwanym, że przez nadzwyczajne okoliczności należy rozumieć takie, które nie są objęte zwykłym ryzykiem kontraktowym i które jednocześnie nie polegają na niewykonywaniu obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części.

Sąd zgodził się z pozwanym, iż podstawy do ogłoszenia upadłości były obiektywnie zawinione przez powoda. To pozwany bowiem odpowiada za swoje decyzje finansowe. Jeżeli upadły podnosi, iż ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy, to powinien przedstawić na taka okoliczność odpowiednie twierdzenia i dowody, czego jednakże pozwany w niniejszym postępowaniu nie uczynił.

Należy dodatkowo podnieść, iż obie strony, zarówno pozwany jako bank i powód jako agent, działają w szeroko rozumianym sektorze bankowym. Dlatego też, zdaniem sądu, zasadne jest przyjęcie, iż podmioty takie powinny w szczególności sposób dbać o swoją reputację rynkową, która również może przejawiać się w doborze swoich partnerów biznesowych. Zgodzić się należy zatem z pozwanym, iż ewentualna dalsza współpraca z powodem, mogła narazić pozwanego na straty, związane czy to z reputacją, czy też ewentualnymi stratami finansowymi zwanymi z upadłością powoda. Przytoczyć przy tym należy treść § 10 ust. 5 pkt. 2 umowy agencyjnej, który wskazuje, iż ważną przyczyną uzasadniającą rozwiązanie umowy jest zachowanie partnera sprzedaży szkodzące interesom i wizerunkowi banku. Biorąc pod uwagę, iż w okresie wypowiedzenia powód nie mógł wykonywać czynności na rzecz pozwanego, a nie też nie uzyskiwał żadnych przychodów z tytułu umowy agencyjnej, jako że przysługiwało mu ono jedynie jednorazowo przy znalezieniu klienta, rozwiązanie umowy za wypowiedzeniem z punktu widzenia pozwanego rodziło takie same skutki jak jej rozwiązanie bez wypowiedzenia. Przy czym w świetle brzmienia art. 764² k.c. nie ma znaczenia, czy dający

zlecenie skorzystał z możliwości rozwiązania umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia, czy też rozwiązanie nastąpiło za wypowiedzeniem.

Podsumowując powyższe, zdaniem Sądu, w przedmiotowej sprawie wystąpiła przesłanka negatywna wypłaty świadczenia wyrównawczego w postaci usprawiedliwionego nadzwyczajnymi okolicznościami, zawinionymi przez powoda, wypowiedzenia umowy agencyjnej.

Niezależnie od powyższego należy podnieść, iż w ocenie Sadu, w przedmawianej sprawie istniały inne okoliczności, które skutkowałyby oddaleniem powództwa.

Pozwany zaprzeczył, iż w sprawie zaistniały przesłanki określone w art. 464³ § 1 k.c. warunkujące wypłatę świadczenia wyrównawczego.

Pozwany nie zaprzeczał, iż doszło do rozwiązania umowy agencyjnej. Pozwany nie zaprzeczał również, co do zasady, okoliczności pozyskania przez powoda nowych klientów dla pozwanego. Dążąc do oddalenia powództwa pozwany podważał, okoliczność dalszego czerpania przez dającego zlecenie znacznych korzyści z umów z klientami zwerbowanymi przez powoda, pozwany podnosił zaprzeczał również, iż za wypłatą świadczenia wyrównawczego przemawiają względy słuszności, w szczególności utrata przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z pozyskanymi klientami, ze względu na obowiązujące strony zasady wynagrodzenia.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem pozwanego, który twierdzi, że dla uwzględnienia żądania świadczenia wyrównawczego nie wystarcza samo istnienie kręgu klientów pozyskanych przez agenta, konieczne jest również ustalenie, że dający zlecenie nadal z tego tytułu czerpie korzyści. Konieczne jest rozważenie, czy zasądzenie na rzecz agenta świadczenia wyrównawczego uzasadnione jest względami słuszności.

W zakresie przesłanki uzyskania przez dającego zlecenie znacznych korzyści z umów zawartych z klientami pozyskanymi przez klienta, stwierdzić należy, że przesłanka ta nie może być ustalana na podstawie prognoz co do ilości umów, jakie mógłby zawrzeć na rzecz dającego zlecenie w przyszłości gdyż, zgodnie z treścią art. 764³ § 1 k.c., dotyczy ona czerpania przez dającego zlecenie korzyści z umów już zawartych z klientami pozyskanymi przez agenta. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 27.01.2012 r., I CSK 211/11) korzyścią dającego zlecenie będzie więc utrzymanie zwiększonej klienteli lub obrotów, wypracowanych przez agenta.

Przez „znaczne korzyści” należy rozumieć możliwość czerpania zysków z transakcji zawieranych ze stałymi klientami pozyskanymi przez agenta, ale już po rozwiązaniu umowy agencyjnej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 08 listopada 2005 r., I CK 207/05).

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, uznać należy, że w odniesieniu do klientów, którzy zawarli za pośrednictwem powoda różnorodne umowy przysłużyły korzyści powdanemu z tych umów nie powinny decydować przyznaniu powodowi świadczenia wyrównawczego. Sąd zgadza się bowiem z pozwanym, iż z uwagi, że zdecydowana większość umów zawartych za pośrednictwem powoda stanowiły umowy kredytów hipotecznych i pożyczek gotówkowych, klienci którzy zaciągnęli tego rodzaju zobowiązania nie są najczęściej w stanie zawierać dodatkowych umów tego rodzaju z uwagi na brak zdolności kredytowej. Nie można zatem mówić o dalszym czerpaniu korzyści z transakcji z tymi klientami.

Świadczenie wyrównawcze nie ma charakteru powszechnego i nie należy się w każdym przypadku rozwiązania umowy z agentem. Zgodnie bowiem z art. 764³ § 1 zd. 2 k.c. świadczenie wyrównawcze przysługuje agentowi jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

W niniejszej sprawie nie można mówić o utracie przez powoda prowizji od umów zawartych przez Pozwanego z klientami, co mogłoby stanowić przesłankę do wypłaty świadczenia wyrównawczego na podstawie względów słuszności. Zgodnie z zawartą umową agencyjną, jak również aneksem nr (...) do tejże umowy, obowiązkiem powoda

było wykonywanie czynności faktycznych związanych z działalnością bankową przy zawieraniu przez pozwanego umów z klientami. Takie sformułowanie postanowienia umownego oznacza, że zadaniem powoda było jedynie pośredniczenie przy zawieraniu umów i powód powinien być tego świadomy. Powód nie miał obowiązku dalszego zajmowania się danym klientem w przypadku podpisania przez niego umowy z pozwanym. Za wykonywanie czynności faktycznych związanych z działalnością bankową przy zawieraniu przez Pozwanego umów z klientami, Powodowi przysługiwało wynagrodzenie. Analiza treści umowy agencyjnej prowadzi do wniosków, że Powodowi zawsze przysługiwało jednorazowe wynagrodzenie – ryczałtowe lub prowizyjne, wypłacane zgodnie z odpowiednimi postanowieniami umownymi. Zgodnie z pismem Powoda z dnia 5 września 2017 r., powód otrzymywał wynagrodzenie zgodnie z treścią zawartej umowy. Dlatego nie można w niniejszym przypadku mówić o utraconych przez Powoda prowizjach od umów z klientelą pozostawioną Pozwanemu, które są podstawowym kryterium mającym znaczenie z punktu widzenia względów słuszności, wyraźnie wskazanym w art. 764³ § 1 zd. 2 k.c.

Na marginesie należy również zauważyć, iż powód nie wykonywał czynności agencyjnych jedynie na zlecenie pozwanego. Powód dysponował bazą 16 klientów, zaś klienci pozyskiwani na rzecz klienta stanowili jedynie 15% ogólnej liczby klientów pozyskiwanej przez powoda. Z tego też powodu trudno mówić o względach słuszności przy rozpatrywaniu roszczenia o wypłatę świadczenia wyrównawczego. Utrata przez partnera biznesowego, jakim był pozwany, nie powinna spowodować znacznego pogorszenia się sytuacji powoda, jako że w ogólnej liczbie pozyskiwanych przez powoda klientów klienci pozwanego stanowili mniejszą część.

Mając powyższe na uwadze, roszczenie powoda na podstawie ww. przepisów podlegało oddaleniu.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., stosując zasadę kosztów celowych i koniecznych. Powód jako strona przegrywająca spór, obowiązany jest zatem zwrócić pozwanemu koszty zastępstwa procesowego w wysokości 10.800,00 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2016 poz. 1667).

SSO Joanna Sieradz

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Joanna Sieradz